

Cilj: izpolnitev plana

(Nadaljevanje s 1. strani)

4. Gospodarske organizacije naj strokovno analizirajo proizvodne stroške v posameznih obratih in naj se z dobrimi pravilniki bore za njih znižanje.

5. Podjetja naj stremijo za znižanjem cen, ki pa naj bo posledica znižanja proizvodnih stroškov.

6. Občinski ljudski odbori naj skrbijo na svojem področju za razvoj komunalnih podjetij, ki lahko v marsičem pripomorejo k dvigu življenjskega standarda.

7. Podjetja, ki imajo težave, naj skušajo urejati svoje probleme z vsemi družbenimi in političnimi organizacijami.

8. Podjetja, ki imajo lastne termoelektre, centrale, naj zagotovijo njih redno delovanje in tako izkoristijo do maksimuma električno energijo, ki je v proizvodnem procesu nujno potrebna.

Čudno je, da se k razpravi o izvršitvi letošnjega družbenega plana v prvem polletju ter o težavah, s katerimi se bolj ali manj borijo skoraj vsa podjetja, ni oglasil nihče izmed odbornikov.

ALI BO GORELA LUČ NA ZIROVSKEM VRHU?

Poročilo o stanju okrajnega investicijskega sklada ter smernice in pogoji za dodeljevanje posojil iz tega sklada v letošnjem letu, je bilo soglasno sprejeto. V razpravi pa so sodelovali tudi nekateri odborniki.

Odbornik Tone Hafner je vprašal, zakaj se je letos črpanje sredstev iz investicijskega sklada tako močno zasuknilo. Predlagal je, naj se osnuje posebna komisija, ki naj razišče vzro-

ke takega poslovanja in naj predvidi vse potrebno, da se v prihodnjem letu podobno ne bi pripetilo.

Odbornik Igor Peterlel pa je sprožil vprašanje elektrifikacije Zirovskega vrha. Kot je znano, znaša predračun izdatkov za ta namen 22 milijonov dinarjev. Sami prebivalci tamkajšnjih vasi, ki so veliko žrtvovali v NOB, pa so doslej prispevali v denarju, prevozi, lesu 11,5 milijona dinarjev, medtem ko so prejeli od OLO pomoči v višini 5,8 milijona dinarjev. Vendar delo še ni dokončano. Potrebno bi bilo še 5,5 milijona dinarjev kredita.

Po zagotovitvi odbornika Peterlela, bi bila pripravljena najeti kredit Elektrogospodarska skupnost Slovenije, ki

bi ga nato OLO v treh letih vrnila. Odborniki so o tem tudi glasovali. 35 odbornikov je glasovalo za predlog, 17 proti, 19 pa se jih je vzdržalo.

Kot je ob zaključku povedal podpredsednik OLO Dušan Horjak, pa ni moč na ta denar računati že letos, ker ga po veljavnih predpisih ni možno izločiti v kakršnikoli obliki iz okrajnega investicijskega sklada. Zato bo ta sklep veljal predvsem kot priporočilo OLO, naj elektrifikacijo Zirovskega vrha upošteva pri sestavi družbenega plana za prihodnje leto.

Po skupni seji sta bili še ločeni seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora, ki sta sklepali o nekaterih tekočih vprašanjih.

I. A.

30 - letnica »Svobode« na Duplici

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« na Duplici je ta teden proslavilo 30-letnico ustanovitve nogometnega kluba in 20-letnico ustanovitve pevskega zbora. Dupliški nogometni klub »Virtus« je bil vsa leta med najboljšimi v kamniški okolici in je vedno ogrožal kamniške nogometaše na prvenstveni lestvici. Pred leti se je vključil v »Svobodo«. Danes se vodi ostra borba med Domžalami, Kamnikom in Duplico za prvenstvo v kamniški skupini. Pevsko društvo »Planinka«, ki ga je od ustanovitve vodil pokojni France Vidmar, je znano po svojem revolucionarnem delovanju.

Dvojna proslava je bila v znamenju športnih in kulturnih prireditev,

ki so trajale ves teden. Nogometaši so že preteklo nedeljo napravili uvod v proslavo. V torek so bile kolesarske tekme in šahovski brzoturnir, zvečer pa so ob veliki udeležbi občinstva nastopili judoisti ASK Ljubljana na prostoru letnega kina. Športni program je zaključil odbojarski turnir.

V kulturnem delu proslave je bil v petek koncert pevskega zbora s sodelovanjem folklorne skupine in zbor recitatorjev, v soboto popoldne kulturni program pionirjev, zvečer pa zaključna proslava v letnem kinu. Ves program je pokazal, da je prosvetno življenje na Duplici zelo živahno. Danes popoldne je bila na Duplici zadnja točka proslave: velika tombola z mnogimi lepimi dobitki. Udeležilo se je jo več tisoč ljudi iz vse kamniške okolice.

Študijska knjižnica v Kranju odprta ves dan

Ta naša edina splošna znanstvena knjižnica na Gorenjskem je bila doslej v dobi svoje graditve, odprta za obiskovalce le v dopoldanskih urah. Ta čas pa je bil zavoljo dopoldanskih zaposlitev za marsikoga neprineren. Zato je želja, da bi bila knjižnica odprta tudi popoldne, rasla in postala neodoljiva. Sedaj, ko je knjižnica organizacijsko že dobro utrjena in ko je njen knjižni fond že dovolj bogat in pregledno urejen, je napočil trenutek, da smo v nedeljo lahko izročili knjižnico vsem interesentom v splošno in celokupno uporabo. Do nadaljnjega bo knjižnica odprta za obiskovalce od 10. do 14. in od 15. do 18. ure.

Obisk čitalnice se priporoča vsem, ki čutijo kakršnokoli potrebo po branju, po lastnem izobraževanju, po ustvarjalnem znanstvenem delu ali pa iščejo pomoč za uspešnejše opravljanje svojega poklica ali javnega dejstvom.

OBJAVA

Uprava PG obvešča občinstvo, da je nedeljska predstava Cankarjeve drame »Hlapci« na željo RK zaradi tombole odpovedana.

Dopisujte v »Glas Gorenjske«

J. V.

TE DNI PO SVETU

SUESKA »KRIZA« še vedno ni odstranjena. Egipt namreč vztraja pri rešitvi sueškega vprašanja na podlagi suverenosti in neodvisnosti svoje politike. To pa seveda zahodnim silam ni všeč.

Glede sueškega vprašanja pa je prišla nova pobuda in sicer s strani sovjetskega ministrskega predsednika Bulganina. V razgovoru z urednikom ameriške agencije JNS je izrazil pripravljenost, da bi Sovjetska zveza sodelovala na konferenci ministrskih predsednikov Egipta, Indije, Francije, Velike Britanije in Združenih držav, na kateri naj bi obravnavali suški problem. Po Bulganinovemu mnenju je možno najti rešitev in ureditev problema, s katero bi ohranili egiptovsko suverenost in zagotovili nemoteno mednarodno plovbo za ladje iz vsega sveta.

Bulganin je poudaril, da bi bila sovjetska vlada pripravljena sodelovati na konferenci ministrskih predsednikov šestih držav ob vsakem času, ki bi bil primeren za ostale udeležence in na slehernem sprejemljivem kraju, če se bodo ostali udeleženci strinjali s takim predlogom. Kot kraj za ta sestanek omenja Bulganin Zenevo.

PREDVČERAJSNJIM je prispel v Jugoslavijo na zasebni obisk ter na oddih prvi sekretar Komunistične partije Sovjetske zveze Nikita Hruščev. V naši državi se bo mudil nekaj dni.

TE DNI ZASEDA v Pekingu VIII. kongres Komunistične partije Kitajske. Med delegati na kongresu je tudi Jovan Veselinov, član CK Zveze komunistov Jugoslavije.

V svojem pozdravnem govoru na kongresu je tovariš Veselinov poudaril, da jugoslovanski komunisti menimo, da je treba demokratične oblike upravljanja nadalje razvijati, če hočemo ustvariti resnične, socialistične odnose med ljudmi ter zagotoviti pravičen in nagel razvoj proizvodnih sil. Jugoslavija je bila več let v posebnem mednarodnem položaju. Prav v tem času pa je razvila široko mednarodno dejavnost in se odločno zavzemala za mir in mirno aktivno koeksistenco. Na podlagi teh načel je navezala prijateljske stike z mnogimi deželami ter okrepila prijateljske vezi z narodi, ki se bore za svobodo, mir in neodvisnost.

Za stvar naprednih sil, je nadalje poudaril tovariš Veselinov, je koristno vzdrževati vezi in izmenjati mnenja s socialističnimi strankami in drugimi gibanji, ki hočejo sodelovati in ki so pripravljena boriti se za mirno koeksistenco. Jugoslovanski komunisti in narodi se bodo veselili slehernega nadaljnjega uspeha Komunistične partije Kitajske, ker se bo na ta način krepil mir, demokracija in socializem po vsem svetu.

LJUDJE IN DOGODKI

A. Stevenson-mož, ki čaka 1956. leto

Tri in pol leta je tega, ko je na predsedniških volitvah Eisenhower premagal Stevenson, s trojnimi orožjem: z večjo osebno popularnostjo, z obljubami, da bo napravil mir in spustil zaveso na korejski sceni, ter z magično krilatico, da je končno prišel čas za spremembo. Vsi ti aduti so polagoma zbledeli. 1952. leta je Eisenhowerjevo ime za radosno Ameriko pomenilo zmago. Zdaj je on politik, ki v svoji pisani bilanci beleži uspehe, pa tudi precej pasivnih stališč, nepopolnarnih ukrepov in nesrečnih popuščanj. Obljuba o Koreji je izvršena, ofenziva najbojevitejših v Ameriki zaustavljena, vendar so občasni umiki pred republikansko stranko začrtavali nove poteze bojarni in prinesli nekaj diplomatskih porazov. In končno, volivci so pred časom odločili, da se po 20 letih odpočijejo od demokratske stranke, medtem ko zdaj kaže, da se bo pod republikanci želja po spremembi hitreje pojavila.

Nekateri menijo, da bo ekonomska kriza razsodila bodoči spopad. V primeru, da katastrofalna depresija poruši branike, se bodo Amerikanci zatekli k Rooseveltovega naslednika; če pa do krize ne bo prišlo, bodo republikanci še dolgo ostali v Beli hiši. Prva in druga stran vidita v oblakih na nebu znamenje usode. Pogodba ni povsem sigurna. Amerika je bila več mesecev po Eisenhowerjevem prihodu

na oblast na robu krize in vse kaže, da se pod republikanci ne bo premaknila daleč od njega.

Adlai Stevenson

Po Rooseveltovi eri je Amerika imela predsednika Trumana, ki je sicer malo obljubljala, a je vse izpolnil;

Sličice nedeljskega popoldneva „Si res izgubil denarnico?“

Koliko sem se že prejezila v tistem tednu pred stavko. Telefonu so bili neprestano zasedeni; kogarkoli sem iskala — ni ga bilo — dela; priprave za veliko slavo so bile na višku. Če sem imela srečo, sem ga kje srečala, a kaj hočeš — splošno nervoza in nestrpnost. Ali ni utegnil on, ali nisem utegnila jaz. Pa jutri, sva se tolažila. Naslednji dan sem ga zaman skušala priklicati po telefonu — zasedeno, ni ga. To so bili pač tisti ljudje, ki so imeli mnogo dela s pripravami...

In drugi? Potrebnovala bi podatke za to ali ono, saj veste, pri našem poslu je dela vedno dovolj. Toda nič, vedno isti znak, telefon je zaseden. Kaj vraga se ti ljudje prav te dni toliko menijo?

Prav nehoti sem ujela nekaj telefonskih pogovorov.

»Poslušaj Marička, v nedeljo pridigotovo, lepo bo, plesišča so že pripravljena. Tudi »judo« bomo gledali in Ježek bo tam in...

»Pridem, Brane, veselim se že, ob desetih torej.«

In drugi.

»Seveda pridem. Ob desetih. Popoldne pa še bolj zagotovo. Plesali bomo, tudi čevapčice bi rada jedla...«

»Veš in Avseniki bodo igrali, da vidiš kako lepo je že urejeno. Ze danes popoldan greva pogledat.«

Res. Žo v soboto popoldne in zvečer je bilo na Rupi vse živo. Prišel je Brane in Jože, Marička in Ivanka, polno starih in mladih... Zvočniki, godba, kranjske klobase, čevapčiči, torte, najboljše vino in pivo...

Ah, vsega je na pretek. Marička, jutri pa bo nekaj za nas. Pozno zvečer so se vračali; če ne bi bil mraz, bi ostali še dlje. Nekateri prijateljski so malo preveč pogledali v kozareček, pot jim je bila precej daljša, in koliko ovinkov ter kanalov so našli med potjo proti domu. Nekateri tedaj niso več vedeli, kdo so, hoteli so pač pokazati svojo moč. Pa ne s pestmi, kar jim je prišlo pač pod roke — tudi pepelniki, če ne gre drugače. Vendar

jaz dajem to moč vinu, ne njim.

Nedeljsko jutranjo sonce je ustvarilo še lepše razpoloženje. Proti Rupi se je vila nepretrgana kolona ljudi, avtomobilov, kolesarjev, kamionov, motorjev. Lepa zelena jasa je sprejela prav vse. Našla sem tam nekaj ljudi, ki jih že leta nisem videla. Prijetno presenečenje. Toda, če je fant izgubil dekle ali obratno, je bil revež, moral jo je kar javno poiskati. Slišati je bilo najrazličnejše objave: »Išče se rdeča jopica. Kdor jo najde... (jopico namreč).« Izgubil sem denarnico. (Revež, gotovo je bil možno ženjen.) Tudi Maričko je Brane izgubil, pa ni bil edini. Oupan je je čakal ob tribuni in Marička se mu je kmalu javila. »Ha, vidiš, pa me je le poklical po zvočniku«, je ponosno pripovedovala svoj kolegi.

Ob Avsenikih in Ježku se je zbrala množica. Za ples ni bilo dosti prostora. Ljudje so gledali in poslušali zdaj razigrane godbenice, folkloriste, pevce, navdušene judoiste... Tudi jaz bi rada plesala; tam, kjer so igrali leški fantje — toda tudi to pot sreča ni bila z menoj. Slišala sem le odmeve njihovih instrumentov, na srečo ali žalost, kakor se vzame, se je po ojačevalcu kmalu zaslišala lepa melodija havajskih kitar, in kasneje še Avseniki. Torej vse hkrati. Kaj naj torej plešem? Havajk sem slišala le nekaj taktov, potem pa spet: »Jože, avto bo odpeljal čez 5 minut brez tebe.« Hm, zakaj potem že prej ni, saj Jože bo moral, ko kaže, tako peš domov. Sedaj pa res ne vem, koga naj poslušam, bolje da končam.

Moje kolegice in kolegi so se tam ob mizi še prav dobro zabavali. Revež, dovolj so delali ves teden, naj se malo okrepčajo. Rekli so mi, da mi je lahko žal, ker sem že tako zgodaj (saj ne boste verjeli — že ob sedmih) odšla domov.

Naslednji dan so mi pripovedovali, da je še precej ljudi »izgubilo denarnice, oni pa so imeli tako srečo, da so vsaj še prazno prinesli domov. Pa so se spet tolažili, da niso bili edini...

Gradbeni kolektiv Projekta je letoval na morju

Po zgledu mnogih podjetij in organizacij je letos prvkrat tudi Sindikalna podružnica SGP »Projekt« v Kranju organizirala in omogočila svoj članom oddih na morju.

V ta namen in na pobudo Sindikalne podružnice je uprava SGP »Projekt« kupila primerno zemljišče ob morskobali v neposredni bližini Ankarana. Z družinami močmi in znatno podporo uprave so na določenem mestu postavili preurejeno montažno barako za 20 ljudi. Baraka, oziroma »Počitniški dom«, kot ga že imenujejo, ima lično opremljene sobe za dve, tri ali štiri osebe, kuhinjo na plin, jedilnico in potrebne sanitarije.

Prve grupe članov kolektiva s svojimi družinami so pretekla dva meseca že izrabili lep dopust ob morju. Nekateri so tam preživeli teden, marsikdo širina najst dni, medtem ko so posamezniki bili zadovoljni tudi s 3-4 dnevi bivanja ob morju. Sindikalna podružnica si prizadeva in predvideva, da bo lahko v bodoče vsako leto nekaj sto članov kolektiva s svojimi družinami izkoristilo svoj dopust v »Počitniškem domu«.

Letošnje prijave in udeležba članov kolektiva za oddih na morju je bila dokaj slaba. Verjetno so mnogi člani izkoristili svoj letni dopust za razna domača opravila, ali pa so ga že izrabili v času, ko ima podjetje glede na svojo dejavnost — mrtno sezono. Verjetno je tudi muhasta vreme mnogim prekrizalo njihove načrte. Marsikateri od njih se še ne zavedajo, kako tak oddih na morju brez vsakodnevnih skrbi okrepi človeka in ga pripravi za nove delovne napore.

Pohvale vredna je tudi obljuba Sindikalne podružnice, da bo dala možnost bivanja v »Počitniškem domu« tudi bolehnim članom kolektiva, oziroma rekonvalescentom, ki po zdravniškem nasvetu potrebujejo spremembo podnebja.

Naloga Sindikalne podružnice naj bi bila tudi ta, da za drugo leto pravčasno zainteresira svoje člane za čimvečji obisk novega »Počitniškega doma« v Ankaranu. Celodnevna oskrba za člana kolektiva bo znalaša po sedanjih izkušnjah približno 150 do 200 dinarjev, kar bo dostopno vsakemu gradbenemu delavcu.

kazujo njegovo delovanje veliko večjo sposobnost realističnega ocenjevanja, kot jo imajo mnogi politiki na nasprotni obali Oceana.

Nekdanji direktor General-Motors in Eisenhowerjev minister Wilson je v nekem svojem govoru povedal metaforo, iz katere je sledilo, da se brezposelnosti, ki iščejo službo, lahko primerjajo z lovskimi psi, drugi pa, ki mislijo, da jim bo službo nekdo ponudil, s psi, ki v svoji hišici čakajo na pečene piške z neba. Ta stilistična figura je dvignila mnogo prahu v vetrovnem predvečerju kongresnih volitev 1954. leta in samo okrepila delavce v prepričanju, da med njimi in republikanci ni niti malo skupnega. Stevenson ni socialist, njegova želja je vbrizgati ameriškega kapitalista injekcijo za okrepitev, ne za smrt; on morda ni niti toliko radikalen v socialnem pogledu kot Roosevelt, vendar je v vsakem primeru naprednejši od generala, ki ga obkrožajo milijonari.

Stevenson zna izkoristiti priložnosti in perspektive, ki mu jih nudijo nasprotniki, z najučinkovitejšimi strelikami velikodušne ironije. Pred volitvami 1954 je imel govor, v katerem je našteval nesreče republikancev: diplomatsko neuspehe, porast brezposelnosti, padanje farmerskih cen, vsakemu poglavju pa je dodal enoličen in obzallujoč refren: »Republikanci tega niso želeli, pa se je vendarle zgodilo«. To se pravi, da pojmi in metode republikancev ne morejo popolnoma zadovoljiti zahtev sodobnosti.

Stevenson čaka 1956. leto.

DJORDJE RADENKOVIĆ

Kako je bila opravljena obvezna zamenjava krompirjevih sort na območju, okuženem po krompirjevem raku

Znano je, da sta naselja Prihodi in vas Planina pod Golico okuženi z najhujšo krompirjevo boleznijo — krompirjevim rakom. Ta bolezen je zaenkrat lokalizirana samo na ta dva kraja, možno pa je, da se z različnimi neopornimi sortami raznese tudi v druge kraje. Da bi preprečili to zlo in se s tem ognili prepovedi sajenja krompirja so bili storjeni že vsi karantenski ukrepi v omenjenih krajih, krompirja, so bili storjeni že vsi kar za ogroženo področje.

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta (uradnj list FLRJ št. 8/55), ki govori o zatiranju krompirjevega raka, je med drugim tudi predpisano, da se smejo saditi v ogroženem področju samo tiste sorte, ki so odporne proti tej bolezni. Na podlagi tega Odloka je tudi Svet za kmetijstvo in gozdarstvo občine Jesenice izdal odredbo v tem smislu. Profesor dr. ing. Janežič, ki vodi laboratorij za preizkušanje krompirjevih sort na odpornost proti raku v Planini pod Golico, je doletel, da se smejo saditi na ogroženem področju samo naslednje sorte: od poznih Merkur in Voran, od ranih pa Frühmölle in Böhmov srednje rani. Vse navedene sorte so zanesljivo odporne proti krompirjevemu raku, obenem pa v teh predelih garantirajo dober pridelek. Občina Jesenice je pravočasno in pravilno pripravila to akcijo. S pomočjo OZZ so Kmetijske zadruge nabavile zadostne količine poznih sort, medtem, ko zgodnjih sort ni bilo v zadostnih količinah na razpolago. S tem v zvezi pa je bilo tudi ugotovljeno, da kmetje na tem področju že nekaj let nazaj sadijo in uvajajo v večji meri sorto Merkur. Zaradi tega je bilo pričakovati, da precej kmetov ne bo zamenjala svojega krompirja. Ker pa se je pokazalo, da večina pridelovalcev sploh ne pozna svojih sort, t. j. tistih, ki jih sadijo, so bili preko Kmetijskih združenj le-ti še posebej opozorjeni, naj zaradi varnosti le zamenjajo svoj krompir.

Izdajati odredbo bi bilo brez pomena, če bi ne kontrolirali, kako jo pridelovalci krompirja izvajajo. Krompirjev rak je zelo resna zadeva, zato je s tem v zvezi umestna tudi stroga kontrola. Organi kmetijske inspekcije Oblo Jesenice, katerim sta pomagala tudi dva strokovnjaka Okr. zadrzne zveze Kranj, so v času cvečenja krompirja izvedli na področju občine Jesenice temeljito kontrolo. Pregledanih je bilo več kot 70% vseh njiv, posejanih s krompirjem. Rezultati kontrole so sledeči: v 20 vaseh in naseljih je bilo ugotovljenih 70 kršilcev te odredbe t. j. takih, ki so posadili v pretežni meri neodporne sorte

ali pa so med odpornimi sortami posadili manjšo količino neodpornih sort. Prvih je bilo 12, drugih pa 57. Med neodpornimi sortami je bilo ugotovljenih največ Voltmana, Böhmvega, ranega, Bintja, Rožnika, Oneide, Svinjskega modrega in kifeljarja.

Zoper vse te kršilce odredbe je bila podana prijava pri sodniku za prekrške Oblo Jesenice. Pri zaslišanjih se posamezniki skušajo na vse načine opravičevati, samo, da bi vrgli krivdo s sebe. Tako je nekaj takih celo trdilo, da jim je sorta Voltman, ki je najbolj občutljiva na krompirjevega raka, prodala kot semensko blago KZ Žircovnica oziroma KZ Jesenice, kar sploh ni mogoče, ker omenjeni zadrugi te sorte nista prejeli od Okrajne zadrzne zveze. Izgovarjali so se tudi, češ, da niso dobili na razpolago zgodnjih sort in da so zato posadili neodporne sorte. Res je, kakor sem že omenil, teh sort ni bilo dovolj na razpolago iz objektivnih razlogov, zato jim ta razlog nikakor ne more biti v opravičilo. Vse kaže, da bodo v naslednjem letu tudi oni

S krompirjevim rakom okužena kultura krompirja

le morali zamenjati neodporne z odpornimi sortami krompirja. Naj se vsi zavedajo, da bo tudi v naslednjem letu izvedena kontrola.

Na koncu pa še nekaj: spomladi v času zamenjave je marsikdo imel pomisleke glede relativno višje cene se-

menskega blaga, drugič pa glede sort samih, češ, da ne bodo dobro uspevale. Mnogi so trdili, da zlasti v višjih predelih ne uspevajo druge sorte razen Rožnika, Voltmana in Svinjskega modrega. Glede cene mora biti vsakomur razumljivo, da semenskega blaga ne moremo primerjati s potrošnim, ker pridelovanje tega zahteva znatno več truda, stroškov in rizika. Relativno višja cena pa bo krita z večjim pridelkom. Kar se tiče sort samih, so vsi, ki so kupili in posadili Merkurja ali Vorana s posevkom nad vse zadovoljni.

K. I.

Problematika gozdne paše

Urejanje pašnikov in gozdov je v zadnjem času močno zaposlilo gozdarje in kmetijce na Gorenjskem. Sekanje na »frate« je zamenjal sodoben način prebiralne sečnje, živina pa je ostala brez pašnih površin. Prisiljena je iskati pašo po gozdovih. Območje gozdov, po katerih se pase živina, se je zato močno povečalo in je sedaj precej večje, kot pa je bilo svoje čase dovoljeno na osnovi takojšnje uporabe krmne baze ne pomeni. Dames lahko trdimo, da je živine v primeru z možnostmi krmjenja dovolj pravzaprav preveč, ker je živina slabo preskrbljena in dostikrat v hlevih in na pašnikih lačna. Zboljšanje letne in zimske krmne baze ne pomeni možnosti za dvig številčnega stanja živine, temveč zboljšanje kondicije in dvig proizvodnje pri živini, katere proizvodne kapacitete niso izkoriščene.

Paša živine v gozdovih je skrajno škodljiva, tako kmetijstvu kakor tudi gozdarstvu. Paša v gozdovih je nevarna kombinacija dveh nasprotujočih si elementov. Njena neizogibna posledica je uničenje enega in drugega, saj povzroča pregon živine po gozdovih prelom v naravnem ravnotežju. Gaženje tal preprečuje njih zračenje, podpira gnitje korenin, objedanje drevoja predstavlja težko izgubo pri naravnem pomlajevanju, nekatere vrste drevoja prično sploh izginiti, pojavijo se golice, kar ima za posledico nazadovanje proizvodnje in končno degradacijo tal.

Živina, ki se pase po gozdovih, ima na razpolago le zelo slabo travo, katere krmna vrednost je skoro vedno manjša od krmne vrednosti slabe slame. Na hektaru gozdne paše preživi krava kvečjemu 25 dni, na urejenem pašniku zadošča 1 ha za pašo ene krave v vsej pašni sezoni. Pri gozdni paši prehodi živina dnevno ogromne razdalje in porablja energijo za gibanje, namesto za proizvodnjo mleka in mesa. Za čuvanje živine je pri gozdni paši potrebno več osebja.

Za urejanje in dvig proizvodnje je kmetijstvu na razpolago zelo veliko umetnih sredstev, dočim je gozdarstvo navezano zgolj na naravne pogoje rasti. Mar ni zato pravilno pustiti gozdu nemoten razvoj, kmetijstvu pa dati potrebne površine, da na njih, ob uporabi vseh modernih agrotehničnih sredstev doseže čim boljše uspehe v proizvodnji.

ZAGRADIMO PAŠNIK, DA OHRANIMO GOZD!

Precej jasna ločitev gozda od pašnika je eden pogojev, brez katerega ni možen obojestranski trajni donos. Prvi ukrep je torej ločitev površin. Plodnost tal v gozdu se bo naglo popravila, vrnil se bodo vrste drevoja, ki jih je pregnala paša. Kmetijstvo pa bo na velikih zaokroženih površinah lažje gospodarilo in ob uporabi umetnih sredstev z lahkoto doseglo rentabilno proizvodnjo.

Ločitev gozda in paše ne smemo vzeti preveč dobesedno. Bolje je reči: loči naj se kmetijsko in gozdno gospodarstvo, v območju kmetijskega gospodarstva pa naj se uredi odnos gozda in paše.

Živini je zaščita gozda potrebna. Gozdni otoki in zavese predstavljajo odlično zaščito tal pred vetrom in s tem neposredno vplivajo na povečanje donosa na pašnikih. Krčenje in melioracije pašnikov morajo težiti za tem, da bodo te površine tako donosne kot

so ravninske. Gozdar naj se ne protivi temu, da bi najboljše površine pripadale kmetijstvu. Gozd je dobro lokaliziran na manj produktivnih tleh. Nalaga se mu celo, da ta tla izboljša in poveča njihov donos s tem, da jih sčasoma obogati s steljo in drugimi rastlinskimi odpadki. Predvsem moramo ohraniti gozd na strmih, težko pristopnih tleh z malo trave in plitvo zemljo.

Upoštevanja vredno je načelo kmetijske šole v Cernieru, naj ostane gozd povsod tam, kjer se ne izplača trositi gnolja.

Pašnik se mora izogibati neugodnih terenov, ker jih gozd lahko sčasoma

izboljša, dočim jih lahko paša docela degradira.

Razbremenitev gozda od paše in urejanje pašnih površin, poraslih z otoki gozda, tako imenovanih gozdnatih pašnikov, je osnovna naloga kmetijske in gozdarske službe na Gorenjskem. Novi zakonski predpisi o paši omogočajo krčenje gozdov za potrebe paše in prepovedujejo pašo po gozdovih. Za ureditev tega vprašanja pa bo potrebno mnogo dobre volje in razumevanja kmetijcev in gozdarjev, za povečanje donosov in zboljšanje tal.

BERTONCELJ

Gorenjske bodice

Sem res radoveden, komu se bom danes zameril. Veste, je že tako na svetu, da mora biti vedno »eden ta grd«. — No, pa začnimo naštevati grehe...

Ondam me je zaneslo na Javornik. Na Cesti talcev sem obstal pred lepo poslovalnico trgovskega podj. »Plavž« in se zazrl v napis: »Gemischwarenhandlung«. Napis je sicer prepleškan, vendar še dobro čitljiv, da ga že od daleč lahko prebereš. — Menim, da dvojezični napisi niso umestni, ker smo v Sloveniji. O tem »vzornem« primeru naj bi spregovorilo tudi Turistično oglepvalno društvo na Jesenicah.

Naneslo je tako, da me je pot privela v Hrastje pri Kranju. — Na tamkajšnji ekonomiji so zelo prizadevni. Menda jim je zmanjkalo obdelovalne površine, da so se lotili dvorišča in celo ceste, ki vodi mimo ekonomije. Ker pa se zavedajo, da takšni tereni nič prida ne rodé, so začeli z melioracijo. Dvorišče in cesto namreč pogosto zalivajo z gnojnico. —

Veste, na dvorišču ekonomije imajo gnojno jamo in kadar je ta polna, prestopa gnojnica robove, preplavlja dvorišče in se v obilni meri oteka na cesto, tako da nastajajo tamkaj pravcati »dišče« poplave.

Mejdan — taka povodenj tudi ni kar tako. Se Noetu na barki bi se otepalo, pa se meni ne bi v preluknjanih podplatih!

»Roženvenski petelin me je pošprical...« sem ondan tolmačil Marjani, ko sem prišel moker domov.

»Hm, čudno da mene ni še nikoli...« je jezikavo pripomnila.

»Mu že ne paseš k obrazu«, sem vrnil in odšel zavoljo ljubega miru cepit drva. Pa sem takole razmišljal:

»Poleti še gre, če te malce požegna, pozimi bo pa bolj žavtava, kajti stopnice so vedno mokre, posebno ob vetrovnem vremenu. Madonca... če bo zmrazilo, bo poledica da bo veselje. To se bodo Kranjčani drčali po tistih stengah.

Ker si utegne kdo pri dričanju naglihati roko ali nogo, predlagam, naj tisti prostor poleg stopnic, ki ga bodo leta 2000 preuredili v javno stranišče, kar takoj preuredi v ambulantno. Pozimi jim bo prav hodilo. — Mejdan, pa naj še kdo reče, da mi Kranjčani nismo od muh!

Tole se mi je pa preteklo nedeljo pripetilo.

Na kranskem placu sem stal, pa zijala prodajal. Kaj bi jih ne, ko je bilo pa toliko ljudi.

Pogled mi je obital na neznancu, ki je obupan begal med ljudmi, kakor bi nekaj iskal. Pa je naneslo, da je name naletel.

»Lepo vas prosim«, je začel z obupan glasom, »kje je tu kakšno javno stranišče?« (Pa malo na jok mu je šlo.)

»Pomagaj tujcu!« sem si mislil in dejal:

»Kar tjale v gostilno stopite!« »Ampak, jaz hočem stranišče«, je tiščal svojo in preteče cinal. »Saj tam imajo tudi stranišče«, sem ga prijazno poučil.

»Ampak to ne gre, da bi se poslužil stranišča, ne da bi prej nekaj popil.«

»No, pa nekaj popijte!« »Ne bo časa«, je cinal. »Javno stranišče hočem.«

»Če je tako, potem pa pojdite nagliho po tej cesti, pa prva ulica na desno, da dospete do tovarne »Sava«, potlej pa kar...«

»Koliko pa potrebujem do tam«, je plastnil tujec?

»10 minut!«

Na neznančevu lice sta legla sproščenost in nezanimanje za moje nadaljnje pripovedovanje.

»Hvala!« je dejal in utonil v množici. — Le mokre stopinje so kazale smer, kamor je izginil.

In jaz?... Ceden potok se je potuhneno splazil pod moje čevlje s preluknjanimi podplati. — Zdej imam nahod...

Če bi bilo tisto stranišče pod roženvenskimi stengami že »spuščeno v promet«, bi ga ne dobil.

Popolodne sem jo mahnil na Rupo.

Ce bo v raju tako fletno, potlej pa že rad odbrenkam vsak dan nekaj očenašev, sem modroval, ko sem motovilil po obširnem veseljenem prostoru. Dopoldanska proslava se je namreč že razvila v veseljačenje brez primere. — Tisoči razigranih ljudi... plesišča... pljaka in jedaca... muzika, skratka — norišnica.

Ko me je takole nosilo po zabavišču, sem naletel na znanca.

»Lejga, kaj pa ti tukaj?« se je začudil in me prešerno treščil po ramenu, da se je kar pokadilo.

Pa me je ujezilo neumno vprašanje: »Kaj neki — platfus pasem«, sem se odrezal in mu obrnil hrbet. (Platfus je edino, kar sem pojebal po fotru.)

Obstal sem pred štantom Mesarije in Nakla in pasel oči po sočnih salamah. Nekaj časa sem požiral slino, potlej pa naročil sendvič in plačal 30 dinarjev. Dobil sem dva koščka kruha, vmes pa mikroskopsko majhen listič salame. Ni dosti manjkalo, pa bi ga bil veter odpihnil s kruha. Z občutkom sem prijel listič, zavil oči proti nebu in ga položil na jezik kot hostijo pri obhajilu. Glejte smolo! Pa mi je tisti košček salame zdrknul v votel zob...

Ker je bil košček salame res majhen in ker me vsaka malenkost koj skajfa, sem ko ris pogledal na vse štiri vetrove, vmes pa preklinjal lekarniško tehtnico nakelske mesarije. Vas pozdravlja

»VAS BODICAR«

Novodobni nazori o gnoju

Tudi kmetijska znanost se spominja. Pred 150 leti je bila edina hrana, ki jo je poljedelec jadal rastlinam, hlevski gnoj. V začetku 18. stoletja so kemiki pričeli raziskovati, kako se rastlina hrani in katere so glavne snovi, ki jih rastlina prevzema iz zraka in iz zemlje za svoj razvoj. Dandanes gnojila iz tovarn potiskajo vse bolj v ozadje gnoj od živine. Navajajo se primeri kmetijskih poskusnih postaj, ko zemlja skozi 55 let ni dobila nobenega hlevskega gnoja, marveč je ob samih tovarniških gnojilih, smotnem kolobarju posevkov in ustreznem podnebju rodila bolj bogato kakor primerjalne parcele s hlevskim gnojem.

Pred 50 leti so bile na Gorenjskem močno razširjene tzv. »globoke štale«. Gnoj se vso zimo ni kladil iz njih predvsem iz razloga, »da bo živini bolj toplo«. Zaradi pomanjkanja zračnikov bi je zadah po amoniaku »zaprl sapo«, ko si zjutraj vstopil v tak hlev. Poučna potovanja po Švici, katerih se je tudi udeležilo mnogo Gorenjcev, in pa razvijajoče se mlekarstvo po Gorenjskem in Notranjskem, je tako štale povsem odpravilo. Nudile so odlični gnoj in ob zahtevi po obilo nastila tudi obilo gnoja; nujni so pri njih bili le zračniki ali, kakor danes posamezniki priporočajo, tzv. »odprti hlevi«. Odličnost gnoja, prepojenega s sečjo živine, se je morala umakniti zahtevam higijene živine in mleka.

Švica, Holandska in Danska, ko iz razito mlekarstvo dežele, so imele že tedaj tzv. »higijenske« hleve z neprodornim tlakom, kratkimi stajami za živino in jarkom za odpadke izza staj, da se krave nikdar niso mogle umazati v lastnem blatu. Seč je sproti odtokala v gnojnično jamo, gnoj pa so vsaj 2-krat na dan iz jarkov spravljali na gnojlišče; vsak zadah po amoniaku se je vrhtega izgubljal skozi

smotno urejene zračnike. Švicarji so gnojlišča in gnojnično jamo spojili v eno, tako da so jama pokrili le s stebriči, na katere so je nato navrhoval gnoj; za svoje travnike so smatrali bolj primerno tzv. »greznico«, to je gnojnico pomešano s blatom živali, ki ga je dež izpiral iz kupa gnoja skozi stebriče v jama pod njim; in tam je najti taka gnojlišča v Bohinju. Holanci in še bolj Danci pa so ločitev gnojnice od gnoja z vsq temeljitostjo izvedli: v jama z neprodušno zapirajočim pokrovom priteka v dno le seč iz hlevov in vrhu gnojnice plava z mineralnim oljem zalit ploč, da je vsako uhajanje dušika kot amoniaka v zrak onemogočeno; gnoj se spravlja v pokrite »gnojliščne hišice« ali odkrita gnojlišča z neprodornim tlakom, kjer se takoj pomendra v gosto gnoto, da zrak nima dostopa v kup.

V Evropi so se kratke staje manj uveljavile kakor pa ločitev gnojnice od gnoja. Prevladala je težnja po pridobivanju čim več gnoja z blatom in delno s sečem prepojenega nastila. Dancem je zadostovalo 1—2kg slame kot nastila na kravo na dan, Holandcem 3—5kg, drugod statistike manjka. Ločena hranitev gnoja in gnojnice zahteva večjih investicij kot pa vkupna hranitev; in ločena razvažanja gnoja, gnojnice in tovarniških gnojil, pa več delovne sile, ter s tem več stroškov kakor pri enotnem razvažanju vseh treh. Danci priporočajo danes hranitev gnojnice in gnoja v skupnem silosu ob uporabi čim manj nastila; Švedi pa uporabo 5—6kg drobno zrezane ali zmlete slame kot nastila, ki naj popije vso gnojnico, ter primešavanje tovarniških gnojil gnoju že v štali ali na gnojlišču. O tem kaj več prihodnjč.

Ape.

Prinesli so s seboj toplo in prepričljivo doživetje

Kritičen zapis ob gostovanju Drame SNG iz Maribora

V okusno urejenih in na novo adaptiranih prostorih PG, so kot gostje mesta Kranja, odprli predsezone v okviru proslav za 20. obletnico tekstilne stavke — mariborski igralci.

Drama SNG iz Maribora, se je s tem dejanjem pridružila vrsti slovenskih poklicnih ansamblov, ki so že prestopili prag našega gledališča.

In spet se je izpričalo ter na novo potrdilo dejstvo, da so taki obiski potrebni, ker poživljajo in vznemirijo gledališko občinstvo s svežimi doživljenji in še bolj svežimi obrazy, ki jih nima vajen, pa so ti za to tembolj všeč — iz preprostega razloga, ker so vsaj prvič vsi po vrsti originalni. (Taki naj bi ostali neprestano!) Pokazalo pa se je tudi, da skrbno izbran avtor, pa naj bo stokrat modern, lahko osvoji našo publiko, če se izpoveduje in pripoveduje o stvarih, ki so nam po svojem notranjem bistvu blizu, čeprav se dogajajo nekje na Daljnem Vzhodu, v angleški vojaški bolnišnici in med ljudmi, ki jih je burja časa zbrala skupaj z najrazličnejših koncev sveta. Tak avtor je John Patrick, nekdanji vojak, danes farmer-poljedelec in pisec gledaliških del, ki jih poznajo domala vsi kontinenti.

Prevodu Janka Modra skoro ni kaj očitati; mestoma je malce okoren, sicer pa mu je uspelo izoblikovati ustrezen »soldaški žargon«, primeren času in okolju, kjer se komedija dogaja. Scenograf Jože Polanjko je za to okolje s sila preprostim, pa vendar učinkovitimi sredstvi, ustvaril odgovarjajoče scenske vzduške.

Delo je postavil na sceno Peter Malec. Njegovo režijo odlikuje suveren poseg v avtorjev tekst, ki ga je za slovenski okus in naša občutja primerno prirojavil, in se s tem izognil nevarnim čerem, ki ponekod v podtekstu in v tekstu samem štrlijo iz originala. S tem, da je režiser svojevrstno delo približal našim občutjem, je s Patrickovo komedijo — jaz bi jo krstil kar tragikomedijo — kjer se smeš in sočutje družita z ironijo in rahlim »cinizmom«, zagotovil uspeh. Statično scensko okolje je od režiser-

ja zahtevalo dinamiko, saj bi se sicer utegnili zgoditi, da bi namesto komedije prisostvovali žalost. S spretnim izkoriščanjem vseh mizanscenskih možnosti in pestrim aranžmajem je režiser to nevarnost zaobil. (Škoda, da je nekatere možnosti spregledal!) — Ustvaril je kljub spodrslivi temi in problemu videz dramaturške in življenjske resničnosti zato, ker so mu stali ob strani: Arnold Tovornik — Blossom, nemo črno bitje, ki je z močno notranje doživeto intravertirano igro presenetil s silo svoje kreativne domišljije, izražene v mimičnih napol artikuliranih dvogovorih s svojimi belimi tovariši, s katerimi po nekem prvinskem humanističnem nagnjenju sozveni v toplo človeško občuteno harmonijo potem, ko se glavni junak Lachlen — Boris Brunčko odreče ljudomrskim nagnjenjem in zaživi prvič in zadnjič v življenju s tovariši, ki vedo, da so mu ure šlete. Brunčkov lik se v jasnem loku pne iz kotanj ljudomrznosti, v tovarištvo in od tod znova mimo sovraštva in obupa nazaj v humanistični optimizem, izvirač iz spoznanja, da so ljudje krog njega v bistvu dobri. Zahtevno in psihološko zapleteno nalogo je Brunčko rešil zelo prepričljivo. Podvomiti nismo utegnili niti v avtorja, če se morda ne norčuje iz poveljnega, včasih že kar za lase privlečenega humanizma za vsako ceno! Temu je odpomogla s povsem naravno igro nekdanje otroške vrtnarice — bolničarka Margaret — Angela Jenčič-Jankova: prikupno, od vseh oboževano dekle, ki s svojo izubeznjo reši Lachlena iz vrtnicev ljudomrznosti v radostno doživetje človeškega sožitja. Nepozaben bo v mojem spominu ostal polkovnik Slavo Plevel, zdravnik in dramaturška vzmet, ki z logiko medicinske znanosti — resnobnostjo vojaške doslednosti, in veličino človeške odgovornosti, niha med dolžnostjo in človečnostjo, etosom zdravnika-človeka ter odmerja dejanje in nehanje glavnega junaka. Vsa ta protislovja v eni in isti osebnosti je združil Plevel v skladno celoto in ustvaril simpatičen in plastičen odrski lik.

Lihe iz drugega plana, ki po kvaliteti stvariteljske moči in izraza niso prodrli v prvi plan, kakor se je to zgodilo s polkovnikom in črnim rekonvalescentom Blossom, pa vendar bolj ali manj uspelo izpopolnjujejo podobo Patrickove komedije, so igrali: Jože Samec — Angleža Tomyja; ta svojim požeruskim nagnjenjem ni znal najti nevsljive vnanje podobe, bravura njegove požrešnosti je bila za spoznanje odbijajoča, namesto vojaško idilična, dasi je kot njegov to-

variš Irec Yang — Dušan Mevija sprožal s svojim vojaško — šegavim besediščem in živahno jecljajočo govorico kanonade smeja. Simpatičen lik boksanja Diggerja je ustvaril Janko Haberl. Preprosto in solidno podoba vojaka Kiwijsa je zaigral Roman Lovrač, vloga zdravniškega strežnika pa Inko Hanžič.

Zaključna sodbja: Drama SNG je prinesla s seboj toplo in prepričljivo doživetje in osvojila z njim tako popoldansko kot večerno publiko. Obe

Prizor iz Patrickove tragikomedije »Vroča kri«

Iz kronike šolstva v Stražišču

Z otvoritvijo novega šolskega poslopja v Stražišču je vprašanje šolskih prostorov v Kranju le trenutno rešeno. Zato je gradnja celotne nove šole nujna zadeva, ne samo Stražišča, temveč vsega mesta.

Ob tej priliki pričobujemo nekaj podatkov iz zgodovine stražiške osnovne šole.

O razvoju šolstva v Stražišču, tja do 19. stoletja, nimamo pisanih poročil. Zato je razumljivo, da tudi o najstarejših šolskih poslopjih ali bolje rečeno, hišah, kjer je potekal pouk, ni nobenih podatkov.

Šolski razvoj v Stražišču, na skrajnem koncu kolonizacijskega območja loškega brižinskega gospodstva, je bil pač podoben razvoju šolstva v drugih krajih. Prvotnemu poučevanju verouka se je v reformacijski dobi pridružil pouk branja in pisanja. Pobuda za to je izšla iz protestantskih reformatorjev. Temu pouku so navadno služila župnijska poslopja poleg cerkva. Prvotna cerkev in župnijsko poslopje sta stala v teh časih poleg sedanjega savskega mosta; tam so po ustnem izročilu prvi začetki stražiškega šolstva.

Zaradi povodnj in ker Savski breg ni bil naseljen, so leta 1728 na sedanjem mestu sezidali novo cerkev, »šola« pa se je preselila v neko staro hišo, ki je bila baje polna nesnage in v slabem stanju. Ker je število

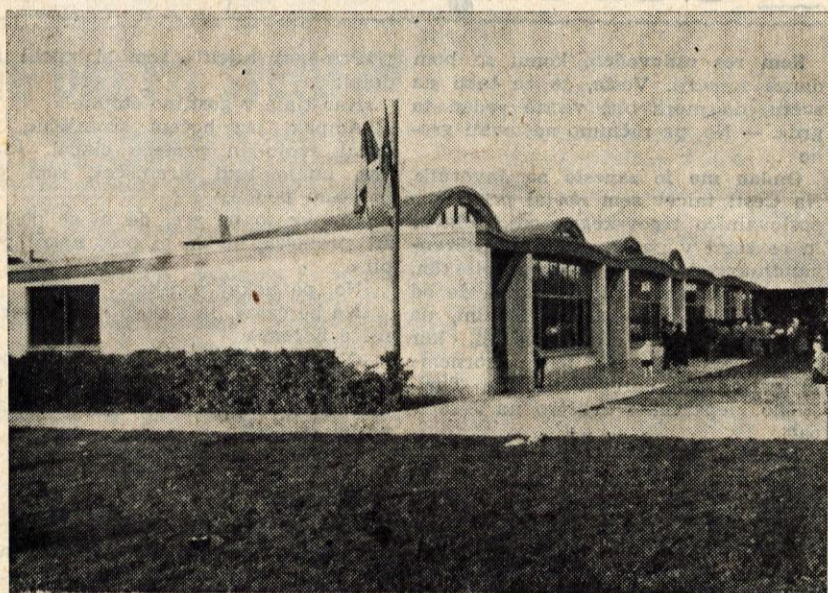
šoloobveznih otrok naraščalo, so posamezne razrede namestili pri privatnih hišah. Ugotovljeno je, da se je en razred nahajal pri vulgo (po domače) Korošču.

V letih 1822—1844 so sezidali pravo šolsko poslopje, sedaj imenovano »stara šola«, poleg cerkve. Točna letnica zidave ni znana. Iz tega časa se je ohranila knjiga, imenovana »Ehrenbuch«, v kateri so zapisani vsi učenci, ki so bili v letih 1839—1866 zaradi dobrih učnih uspehov obdarovani ali pohvaljeni. Knjiga je do leta 1866 pisana izključno nemški, po tem času pa tudi v slovenskem jeziku, kakor je pač čutil vsakokratni učitelj.

Leta 1892 je naraslo število otrok na 205 rednih učencev in 60 ponavljalcev. Zato so šolo preimenovali v dvorazrednico. Potrebo po novi stavbi je povzel potres leta 1895, ki je tako pokvaril stavbo, da so za nekaj časa prekinili pouk.

Začeli so graditi novo šolo — tri-razrednico in jo slovesno odprli 27. VII. 1899. Ta stavba še danes predstavlja matično osnovno šolo, poleg nje pa so 3 učilnice v zgradi TVD Partizana (od leta 1952), 4 učilnice pa so v novozgrajenem traktu, ki je bil odprt v soboto. S popolno dograditvijo nove šole, bodo otroci šele dobili moderno stavbo, ki jo preteklost ni mogla ali hotela dati.

D. B.

Novo šolsko poslopje v Stražišču pri Kranju

Med obema svetovnima vojnama so na našem podeželju ustanovili precej ljudskih knjižnic. Seveda so razne politične stranke tudi z ljudskimi knjižnicami napeljevale vodo na svoj mlin.

Med vojno, ko je razbesneli okupator uničeval vse, kar mu je prišlo pod roko, tudi na knjige in knjižnice ni pozabil. Po vojni smo brskali po okupatorjevi zapuščini in iskali preostale in raztresene knjige. Od ljudskih knjižnic je ostalo le malo, ali nič. Marljivi knjižničarji so zbrali nekaj preostalih knjig ter počasi skušali oživeti ljudske knjižnice.

S spremembo društvenega življenja po osvoboditvi je tudi za ljudske knjižnice nastopilo novo obdobje. Ljudska oblast je izdala pravilnik za ljudske knjižnice. Ustanavljati so začeli ljudske knjižnice s podporami raznih množičnih organizacij in društev, nabavljali so knjige, skrbeli za opremo in prostore. Sindikati in Ljudska prosveta Slovenije so skrbeli za razvoj knjižnic v tovarnah, podjetjih in na deželi. Toda novi čas je zahteval tudi v ljudski knjižnici svoje. Prirejali so tečaje za knjižničarje, ki naj bi skrbeli in vodili knjižnice po navodilih ljudske oblasti. Vendar so ostale knjižnice le tam, kjer je bil marljivi knjižničar, ki je imel veselje in dobro voljo do dela v knjižnici ter užival podporo tistih, ki so razumeli nujno samoizobrazbo posameznika.

Danes imamo lepo urejene ljudske knjižnice po večjih in manjših mestih. Le-te imajo stalne dotacije, s katerimi si nabavljajo knjige, revije in časnike; nekatere knjižnice pa še čakajo na primerne prostore. Na podeželju imamo še zelo malo ljudskih knjižnic s primernim prostorom, opremo in zadostno zalogo knjig. Večinoma imajo svoje knjižne omare spravljene v šol-

skih sobah, na šolskih hodnikih, v raznih društvenih sobah, garderobah in celo po privatnih hišah. Število novih knjig je veliko premajhno. Za nabavo novih knjig je treba sredstev, teh pa knjižnice nimajo. Z lastnimi dohodki od izposojnine, si knjižnice krijejo komaj režijske stroške. Dotacije, ki jih dajejo posamezne organizacije ali društva, ne zadoščajo potrebam. Še vedno so pripeti, da si nabavi dobro knjigo le tisti, ki ima denar

še uspeli pridobiti in vzgojiti kadra, ki bi po svoji izobrazbi zadostil ljudskemu knjižničarju. Knjižnice se kljub vsem težkostim in nerazumevanju večajo in širijo in bodo prej ali slej potrebovale izkušenih knjižničarjev. Za knjižničarjevo izobrazbo bo treba poskrbeti, njegovo delo primerno nagraditi, za razvoj knjižnice pa nuditi zadostna sredstva.

Ljudske knjižnice so še vedno vključene v razna društva ali množične

izvežbanega knjižničarja. Njegova dolžnost bi bila voditi te knjižnice, jih oskrbovati s knjigami, jih stalno nadzirati, knjižničarje pa poučevati ter jih seznanjati z njihovim delom. Danes imamo knjižnice s knjižno zalogo več sto knjig. Ker knjižnica ni bila že od začetka načrtno urejevana, se knjižničar ne znajde več, kje ima kakšno knjigo vloženo, dostikrat pa tudi ne ve, kam naj novo knjigo vloži.

Na našem podeželju imamo kraje, kjer so bile nekdaj knjižnice. Iz kdo ve kakšnih razlogov so knjižnice prenehale, knjige so neke obležale ali pa se porazgubile. Te knjižnice bo treba obnoviti, kajti ljudje povprašujejo po knjigah, posebno v zimskem času. V teh primerih bi prišle občinske ljudske knjižnice na pomoč. Z dobro organizacijo bi pošiljali iz občinske ljudske knjižnice knjige s kakimi prevoznimi sredstvi v posamezne vasi ali kraje, kjer bi nekdaj knjige prevzel in jih razdelil med bralce. Po določenem času bi knjige vrnili in pripeljali nove. V nekaterih občinah imajo ta način izposojanja že vpeljan.

Glavni odbor Sveta »Svoboda« in prosvetnih društev ter Bibliotekarsko društvo Slovenije sta dala pobudo za čimprejšnjo ustanovitev občinskih ljudskih knjižnic, ki naj bi skrbale za ostale knjižnice v občini. Pričakujemo zakon o ljudskih knjižnicah, ki bo določal pogoje skrbstva in upravljanja knjižnic. Upamo, da ga dobimo v doglednem času. Naše knjižnice in knjižničarji morajo biti pripravljeni in imeti svoje knjižnice ustrezno opremljene in izpopolnjene.

Delovni človek bo prišel tako povsod do dobre knjige, ki mu bo po dnevnem napornem delu v razvedrilo in pouk. Naša socialistična skupnost pa bo na prosvetnem področju toliko bogatejša.

E.

Pomagajmo podeželskim knjižnicam

pri roki. Če knjižnica nima stalnega in rednega dotoka novih knjig, izgubi svoj pomen.

Zelo pereče vprašanje je knjižničarski kader. Ze prej sem omenil, da bo le marljiv in vreden knjižničar, ki se ne straši naporov ter vztraja pri svojem knjižničarskem delu, vodil in skrbel za knjižnico. Skrbel pa bo tudi za svojo izobrazbo. Mnogo knjižničarjev je obiskovalo razne knjižničarske tečaje, toda zelo malo jih je ostalo pri delu v knjižnici. Zelo neprijetno vpliva na knjižničarje večkratna selitev knjižnice, neprimeren prostor, skrb za izboljšanje stanja knjižnice, ki pa ne pride do veljave itd.

Glede na to pridemo do zaključka, da smo kljub precejšnjim naporom še vedno premalo preudarno pomagali našim podeželskim knjižnicam. Nismo še uspeli povsod knjižnice dvigniti na tisto raven v ljudskem izobraževanju kot jim pripada. Razen tega pa nismo

organizacije, od katerih prejemale sredstva za vzdrževanje in nakup knjig. Nekdanja Ljudska prosveta Slovenije je svoj čas dajala nekaj opore ljudskim knjižnicam, a zaradi prevelikega območja ni mogla zadostiti vsem nalogam in potrebam knjižnic.

Po preureditvi občin in okrajev so dobile ljudske knjižnice več možnosti za razvoj in napredek. Knjižnice morajo postati samostojne enote pod nadzorstvom in skrbstvom SZDL ter Sveta za prosveto pri občinskem ljudskem odboru. V sedanjih velikih občinah je po več knjižnic. Za vse te knjižnice naj bi skrbela osrednja občinska knjižnica na sedežu občine. Manjše občine bi si uredile tako, da bi dve ali več občin imele eno osrednjo knjižnico v najprimernejšem kraju. Za osrednje občinske knjižnice bi bilo treba preskrbeti primerne prostore, če jih še nimajo, nabaviti potrebne knjige in nastaviti poklicnega ali vsaj

predstavi sta se ob zaključku spremeni v priručno svečanost. Zrelemu dojemanju pretežno delavske publike iz tovarne »Iskra«, velja vse priznanje.

In tudi ni čudno. Osrednja ideja Patrickove komedije se glasi: »Ljudje živimo prepovršno. Ali se komurkoli izmed nas ne more pripetiti kakor Lacklenu, da že jutri ne bo tlačil zemlje na planetu? Vsakomur! Zato živimo optimistično, kot da nam je večno živeti in bodimo z bližnjim, kot da bo že jutri umrl! Tak pogled na življenje je izoblikovala v milijonih ljudi druga svetovna vojna...

RADO JAN

ŠPORT

Pred nami je V. jugoslovanska alpska vožnja

Tudi letos prirejata Avto-moto zveza Slovenije in Avto-moto društvo Bled ocenjevalno vožnjo. Letošnja Alpska vožnja je že peta po vrsti, ima pa letos še poseben pomen, ker praznuje organizacija Ljudske tehnike 10-letnico svojega obstoja.

TEKMOVALNA PROGA

Prireditelj je za start izbral Bled, odkoder vodi I. etapa mimo Bohinjske Bele, Soteske, Nomenja v Srednjo vas do Bohinjskega Bistrice. Od Bohinjske Bistrice do Rovtarice sledi hitrostna vožnja do Rovtarice na Jelovico. Vožnjo bodo nadaljevali v Česnjico, nato po Selški dolini in Skofjo Loko, kjer se proga vzpenja do Idrije in se tam konča II. etapa. III. etapa vodi po dolini reke Idrije in slikovitih serpentinah na Col, odkoder se spusti na Ajdovščino. IV. etapa je razmeroma lahka; po asfaltni cesti preko Solkana in dolini reke Soče do Tolmina. Najzahtevnejša je V. etapa. Prvi del je lahke, proga poteka po dolini Soče v Trento. Drugi del proge je težavnejši, ker vodi preko gorkega prelaza na Vršču v Kranjsko goro. Ta del proge bo vsekakor najzanimivejši. VI. in zadnja etapa vodi po dolini Save Dolinke preko Jesenice do odcepa v Lescah in nato na Bled, kjer je cilj in zaključek alpske vožnje.

NAČIN TEKMOVANJA

Tekmovalci mora paziti, da vsako etapo prevozi v določenem času. V kolikor posamezno etapo prevozi v daljšem času, se mu računa za vsako minuto prekoračenega časa 5 kazenskih točk. Ravno tako izgubi tekmovalci 5 kazenskih točk za vsako minuto časa, če pride prerano na kontrolno postajo, ki je na koncu vsake etape.

Pozitivne točke lahko tekmovalci dobi le na hitrostni vožnji Bistrice-Rovtarica.

Tekmovalca, ki prispe na cilj z več kot enournu zamudo, se sploh ne omenjuje. Tekmovalci dobe sibe točke tudi v primerih, če so na vožnji poškodovali vozilo.

UDELEŽBA

Prvotni rok prijave je bil do 10. septembra, vendar je prireditelj rok podaljšal do 20. septembra. Do sedaj so se razen slovenskih tekmovalcev prijavili: Zagrebčani, Avstrijci, Nemci, Čehi, Italijani in Francozi. Zanimanje za prireditev so pokazali tudi Angleži. Kljub številnim prijavam med prijavljenci še ni vseh favoritov s prejšnjih let.

Vrtačnik O.

Košarka

TRIGLAV : MEDVODE 63:59 (29:24)
V sredo, 12. t. m. je Triglav odigral v Medvodah zaostalo prvenstveno tekmo. Z zmago nad Medvodčani si je položaj na lestvici precej utrdil. Pomniti je treba, da so »Medvode« od zadnje igre s »Triglavo« precej napredovale, medtem ko so Kranjčani pokazali običajno igro.

»TRIGLAV« : REPREZENTANCA LJUBLJANE 1:4 (0:1)
ZASLUŽENA ZMAGA GOSTOV

Preteklo soboto sta se na igrišču »Triglava« srečali v prijateljski nogometni tekmi enajstorici kranjskega »Triglava« in reprezentanca Ljubljane.

Kljub temu, da pri gostih ni bilo najboljših igralcev, je »Triglav« bil na lastnem igrišču visoko poražen.

Ljubljancani so pokazali več smisla za kolektivno igro, lepše so kombinirali in se pokazali kot boljši realizatorji.

Strelec častnega gola za domače je bil v 21. minuti iz enajstmetrovke Brezar I.

D.

TENIS

Pod pokroviteljstvom sindikalne podružnice »Planika« je v soboto in nedeljo novoustanovljeni teniški klub »Triglav« priredil tekmovalce. Nastopilo je 20 članov in 8 mladincev. Pri članih je zmagal Znidar (Planika), pri mladincih pa Potočnik.

Rezultati: člani, finale — Znidar : Bedenk 6:3, mladinci, finale: Potočnik : Gunčar 3:1.

KINO - TE DNI BOMO
GLEDALI

KINO »RADIO« JESENICE

21. septembra, ameriški film »ZELI ME« ob 18. in 20. uri.
22. in 23. septembra, ameriški barv. film »PESEM ZLATEGA ZAPADA«. Predstave: v soboto ob 18. in 20. uri; v nedeljo ob 16. in 20. uri. Dopoldne ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

21. septembra, francoski barvni film »PARIZ MESTO ZALJUBLJENIH« ob 18. in 20. uri.
22. in 23. septembra, ameriški film »ZELI ME«. Predstave: v soboto ob 18. in 20. uri; v nedeljo ob 16. in 20. uri. Dopoldne ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO KOROŠKA BELA

22. in 23. septembra, ameriški barv. film »PESEM ZLATEGA ZAPADA«. V soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 17. in 19. uri.

KINO ŽIROVNICA

22. in 23. septembra, nemški film »SRCE LAŽNO BIJE«. V soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 17. in 20. uri.

KINO »STORŽIČ« KRANJ

21. septembra, ameriški barvni film »DVOBOJ V DŽUNGLI«, ob 16., 18. in 20. uri.

22. septembra, ameriški barvni film »DVOBOJ V DŽUNGLI«, ob 16., 18. in 20. uri;

ob 22. uri ameriški film »TRINAJSTA URA«.

23. septembra, nemški barvni film »PIROŠKA«, zadnjikrat, ob 9.30 uri; ob 14. uri francoski film »TARAS BULBA«;

ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni film »DVOBOJ V DŽUNGLI«, zadnjič.
24. septembra, ameriški film »TRINAJSTA URA«, ob 16., 18. in 20. uri.
25. septembra, ameriški film »TRINAJSTA URA«, ob 16., 18. in 20. uri, zadnjič.
20. septembra, angleški barvni film »VZPON NA EVEREST«, ob 16., 18. in 20. uri.

LETNI KINO »PARTIZAN«

21.—20. septembra — ZAPRTO.

KINO »SVOBODA« STRAZIŠČE

22. septembra, ameriški film »TRINAJSTA URA« ob 18. in 20. uri.
23. septembra, nemški barvni film »PIROŠKA« ob 15., 17. in 19. uri.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO

23. septembra, premiera ameriškega barvnega filma »BOBNI ČEZ REKO«, ob 15., 17. in 19.30 uri.

KINO NAKLO

22. septembra, ameriški barvni film »BOBNI ČEZ REKO«, ob 20. uri.
23. septembra, francoski film »TARAS BULBA«, ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

22. in 23. septembra, angleški film-drama »OSEBNA ZADEVA«. V soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 18. in 20. uri.

KINO RADOVLJICA

Od 21. do 23. septembra, ameriški barvni film »ŽENA Z NEAPELJSKIH ULIC«. Predstave: v petek in soboto ob 20. uri; v nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA

Od 21. do 23. septembra, ameriški kriminalni film »MITO«.

KINO »KRAVAC« CERKLJE

22. in 23. septembra, francoski film »SUŽNJI«, v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 16. in 20. uri.

— Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Petek, 21. septembra ob 20. uri — izven — Ivan Cankar: »HLAPCI«.

VPISOVANJE ABONMAJEV V PG

Uprava Prešernovega gledališča v Kranju je podaljšala vpis abonmajev za gledališko sezono 1956-57 do 1. okt. 1956.

Premierske predstave bodo v letošnji sezoni izven abonmajev, medtem ko bodo v reprize vključeni abonmaji: red A — B — C (mladinski abonma industrijskih šol), D (delavski abonma) in abonma E (mladinski abonma LMS).

Razen naštetih so razpisani še izredni abonmaji za podjetja, ustanove, zavode, šole in razne druge skupine.

Cene abonmajev za vso sezono:

Red A in B od 576 do 648 dinarjev, red C 240 dinarjev, red D 320 dinarjev in red E 240 dinarjev.

Vse podrobne informacije dobite na upravi Prešernovega gledališča.

OBVESTILA

Avto-moto društvo Kranj priredi tečaj za šoferje amaterje. Tečaj se prične 25. septembra 1956 ob 17. uri. Prijave se sprejemajo vsak dan od 15. do 18. ure v društveni pisarni.

TVD »Partizan« Strazišče obvešča, da se prične 24. septembra zopet redna splošna telovadba (prosta, orodna, namizni tenis, odbojka, roket, lahka atletika, smučarski treningi, itd.) v ponedeljskih in četrčkih ženski ter v torkih in petkih moški oddelki po urniku: 17—18 podmladek, 18—19 pionirji, pionirke, 19—20 mladinci, mladinke, 20—21 člani, članice. Ob sredah od 17. ure dalje in ob nedeljah dopoldne so poljubni treningi, v kolikor ni rezervirano za tečaje. Vpisovanje je pri vaditeljih. — Apeliramo na vse ljubitelje splošne telesne vzgoje, zlasti pa na starše, da pošljejo svoje otroke v društveni dom, kjer si pod nadzorstvom krepijo zdravje in vzgajajo v osnovni disciplini.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista se je v drugem odstavku članka »Otvoritev novega šolskega poslopja v Strazišču pri Kranju«, vrnila neljuba pomota. Stavke so pravilno glasi: »Po uvodnem nagovoru je predsednik sveta za šolstvo pri ObLO Kranj, tovariš Leon Janskovec, predal šolski ključ upravitelju osnovne šole v Strazišču, tovarišu Dušanu Bavdu.«

— Mali oglasi

V sredo, 12. septembra izgubljen denarnico z dokumenti od Naklega do Strahinja od 18.—19. ure vrniti Strahinj 18, pri Oraču. Denar lahko obdrži.

Avtobusno mesečno vozovnico za september na ime Vera Konjar, — Smlednik, ki je izgubljena, preklicujem kot neveljavno.

Avtobusno mesečno vozovnico za september na ime Marija Vehovec — Dragočajna 7, ki je izgubljena, preklicujem kot neveljavno.

Prodajam motor 98 ccm. — Brudan, Primskovo 46, Kranj.

Prodajam lep otroški voziček za dvojčke. Naslov v upravi.

Zamenjam 2 enosobni stanovanji v Kranju za dvosobno od Kranja do Šk. Loke. Naslov v upravi.

Sprejem v službo dekle, ki je vajena tudi živine in kmečkega dela. — Potočnik Janez, Zabukovje 3, Besnica. Preklic. — Podpisani Stane Šorli preklicujem vse izjave, ki sem jih govoril v zvezi z Ljubico Jeglič, ker so neresnične in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Mestna klavnicna Kranj odkupi vsako količino česna po najvišji dnevni ceni.

Mlada intelektualka, večkrat odsotna, pretežni del dneva v službi, išče prazno ali opremljeno sobo v Kranju. Plačam dobro, za uslugo dam lepo nagrado. Naslov na upravi lista.

Dam 5.000.— din nagrade tistemu, ki mi preskrbi vseljivo neopremljeno ali opremljeno sobo v Kranju. — Ponudbe oddati na upravo lista.

Iščem opremljeno sobo v Kranju. Dam nagrado ali brezobrestno posojilo. Ponudbe pod »soba«.

Prodajam plug obračalnik, nov. Ahačič Franc, Velesovo 7.

Prodajam večjo količino tepk. Smarjetna gora 26.

Harmoniko, diatonično, še dobro — kupim. Ponudbe s ceno v upravo lista.

— Objave

Planinsko društvo Radovljica sporoča, da bo Roblekov dom do nadaljnjega oskrbovan le ob sobotah in nedeljah. Pogačnikov dom pri Križkih jezerih bo zaprt od 1. oktobra dalje, medtem ko bo Valvasorjev dom do nadaljnjega še redno oskrbovan.

Društvo upokojencev — podružnica v Kranju vabi vse člane na SRSI SESTANEK, ki bo v torek, dne 25. septembra t.l. ob 15. uri v društvenih prostorih v Tomšičevi ulici 28. Na dnevnem redu je: 1. Razgovor o zidavi domov za upokojece in 2. Razno. — Odbor.

Splošno gradbeno podjetje
»Projekt« Kranj

PRODA

osebni avtomobil BMW — štiri-sedežni, v izpravnem stanju, po ugodni ceni. — Informacije na upravi podjetja v Kranju.

RAZPIS

Upravni odbor tovarne usnja »Runo« v Trzinu razpisuje na osnovi čl. 7 temeljnega zakona o štipendijah, Ur. l. FLRJ št. 32/55 za šolsko leto 1956-57

ŠTIPENDIJO

za Usnjarski tehnikum v Domžalah. Kandidat mora imeti dovršeno vajeniško dobo iz usnjarske stroke ali 4 gimnazije. Prošnji priložite življenjepis in premoženjsko stanje staršev.

Na podlagi 3. člena Uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja (Uradni list FLRJ št. 17-101/53) in sklepa Občinskega ljudskega odbora Cerklje z dne 2. 9. 1956 — razpisuje komisija za prodajo hiš SLP ObLO Cerklje

javno dražbo

ZA PRODAJO HIŠ SPLOŠNEGA LJUDSKEGA PREMOŽENJA
NA OBMOČJU OBČINE CERKLJE

1.

Iz sklada splošnega ljudskega premoženja se prodajo stanovanjske hiše po določbah Zakona o prometu z zemljišči in stavbami ter Uredbe o prodaji hiš iz sklada splošnega ljudskega premoženja, in sicer:

1. Hiša št. 11 Spodnji Brnik s pritliklinami, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 125.000.— din;

2. hiša št. 41 Sp. Brnik, s pritliklinami, enonadstropna, dvostanovanjska, v cenilni vrednosti 350.000.— din;

3. hiša št. 70 Lahovče s pritliklinami, pritlična, dvostanovanjska, v cenilni vrednosti 350.000.— din;

4. hiša št. 5 Lahovče, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 135.000 dinarjev;

5. hiša št. 46 Lahovče s pritliklinami, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 140.000.— din;

6. hiša št. 45 Lahovče, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 75.000 dinarjev;

7. hiša št. 60 Zalag, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 85.000 dinarjev;

8. hiša št. 12 Pšenična polica, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 75.000.— din;

9. hiša št. 8 Pšata, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 75.000.— dinarjev;

10. hiša št. 4 Čestnjevek, pritlična, enodružinska, s pritliklinami, v cenilni vrednosti 300.000.— din;

1. hiša št. 14 Adengas, v neuporabnem stanju, v cenilni vrednosti 20.000 dinarjev;

12. hiša št. 21 Adengas, s pritliklinami, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 130.000.— din;

13. hiša št. 28 Stefanja gora, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 75.000.— din;

14. hiša št. 11 Stiška vas, pritlična, enodružinska, v cenilni vrednosti 50.000.— din.

2.

Javna dražba se vrši v nedeljo, dne 30. septembra 1956 s pričetkom ob 8. uri zjutraj v sejni dvorani občinskega LO Cerklje po prej navedenem vrstnem redu.

Javne dražbe se lahko udeležijo vsak državljan FLRJ.

3.

Vsak interesent oziroma ponudnik mora pred dražbo položiti v gotovini kavcijo v višini 20% cenilne vrednosti in to pri blagajni ObLO Cerklje — Upravi za dohodke v času od 25. do 30. 9. 1956, ali pa na sam dan prodaje oziroma dražbe, do pričetka dražbe. Brez poprej položene kavcije ponudnik ne more biti pripuščten k dajanju ponudb.

4.

Po izvršeni javni dražbi se bo z najugodnejšimi ponudniki sklenila pismena kupna pogodba in izvršil zemljiško knjižni prenos. Poleg kupljene hiše se bo v kupno-prodajno pogodbo vstavila tudi določba o kupčevi pravici do brezplačne in trajne uporabe zemljišča, ki ostane splošno ljudsko premoženje.

5.

Tisti, ki stanujejo v hišah kot uživalci stanovanj in katere hiše se bodo prodajale, imajo pri nakupu hiš predkupno pravico pod pogojem, da je njihova ponudba enaka najugodnejšemu ponudniku. Tako zahtevo se lahko tudi pismeno vložijo tudi po sami dražbi najkasneje v roku 3 dni komisiji za prodajo hiš SLP pri ObLO Cerklje.

6.

Položena kavcija se onim ponudnikom, ki ne bodo uspeli, takoj po končani dražbi vrne. Kavcija najugodnejših ponudnikov kot kupcev pa se vračuna v del kupnine.

7.

Kupnina se mora plačati v dveh obrokih, in sicer prvi obrok v višini 60% ob sklenitvi pismene kupno-prodajne pogodbe v roku 15 dni po opravljeni dražbi, drugi obrok v višini 40% pa najkasneje do 31. 12. 1956.

8.

V slučaju neporavnane kupnine posameznih obrokov se bo kupno-prodajna pogodba razveljavila, kupec pa je dolžan poravnati tudi vse stroške, ki bi nastali zaradi tega, za ponovno prodajo. V kolikor ne bi bil plačan prvi obrok do določenega roka, se položena kavcija zadrži toliko časa, da se ugotove nastali stroški, preostala razlika pa se ne povrne.

KOMISIJA ZA PRODAJO HIŠ SLP

S. Lohndorff

TROPSCA SIMFONIA

28

Kot bi me kdo preganjal, bežim dalje in se zaletim v »kantino pri sedmerih angelih.« »Ali imate viski?« zatulim v barkerijo, zavitega v dim.

»Da, senor,« pokima in mi ponudi steklenico. Plačam ja in že drvim z njo ven proti vhodu k rudniku.

»Kako, že nazaj? Saj je šele enajst! Caramba, kaj takega pa še ne!« se čudi seržan, ki mi dovoli vstopiti.

Mimo uprave hitim po zdaj mi že znanih stezah, med jama-mi in grmadami gramoza proti svoji baraki. Ogenj gori pred njo, okrog njega pa čepo postave. Skoro se zaletim v človeka. Bil je večni Jud. »Tako, tako, že z dopusta nazaj?« začne in natančno vidim, kako se mu bliskajo oči. Ker ne odgovorim, nadaljuje: »Pa vendar nisi bil pri — pri Aniti? Poslušaj me, fant, svarim te, če te zalotim, da...«

»Pri Rumbani sem bil,« zavpijem in zdrvim mimo njega proti prasketajočemu ognju. Oddahnem se, pri ognju čepita še lovec in Billy, ki je ravnokar dvignil prazno steklenico kvišku.

»Na, tu imaš,« sopihan, mu potisnem steklenico viskija v roko in odhitim k svoji mrežnici.

MALARIJA

Čisto pravilno! Tako kot je prerokoval — se je zgodilo! Rdeči brkonja je tu! Pomilostili so ga, ker je pristal na petletno delo v Muzu.

»Taka je pravica pri Ladincih,« godrnja Harkensmith in resno nadaljuje, »vsi ti ljudje tu, ki izhajajo od Spancev, so kljub mnogim napakam vendarle simpatični, ko spoznaš enkrat njihove navade, ki so za nas dokaj čudne. Res so smešni, ti tiči! Če mahneš koga od njih pošeno za uho, vtakneš lahko roko v ogenj, da bo to zanj strahovita žalitev, ki ti je za vruga ne pozabi zlepa. Ne bo prej miroval, dokler te ne poštegeta neke med tretjim in sedmim rebrom. To zahteva njegova čast. »Hm, Brkonja! Prav nič bi se ne čudil, veš, če bi ta falot postal lepega dne mrtvič.«

Brkonja je pravkar šel mimo. Spoznal me je in se z zmagoslavno porogljivim nasmehom ozrl name.

»Poglej no, ali ni tamle tisti podlež, ki je s kačo umoril šali umrl. Toda človek pri tako težkem delu otopi za take ubogega Julesa?« pravi Sam in Billy skoči pokonci. Le z velikim trudom se mi posreči oba pomiriti. Najmočnejše sredstvo odprto vprašanje: kje so vojaki in ali bodo prišli za časa, da pri Samu je bilo svarilo, da nam ostane Choco zaprt, če se bodo preprečili krvorreljete.

Da, da, moja pot v Muzo in zdaj tu, je skoro tlakovana s tragedijami. Najprej Jules, potem onadva, ki sta bila ustreljena pri skali, nato Caruso, potem možak, ki se je v navalu blaznosti prostovoljno utopil v jami, polni vode, in še druge sem videl umirati. Da bi le kdo dal večnemu Judu okusiti nekaj cool jekla. Temu mučiču moških in tiranu žensk.

Misli mi potujejo dalje, meglene slike se vrste pred mojimi očmi. Zdaj pleše in poje pred menoj La Rumbana: Rumba, rumba mi doni na ušesa v taktu. Nadme se nagne postava in šepeče: »Ali bi pil floripondio, muchacho? Nihče te mi ne vzame, poglej, saj nosim tvoj kamen!«

Slika izgine, tam pri tretjem ognju se gibljejo gola telesa in bliskajo noži. Nenadoma se iz plamenov izvije znan obraz. Kje sem ga srečal? Ah, da! Anita je! »Ali veš, Anita, srečal sem »večnega«, pa mi je prepovedal obiskovati te. Preklicane blodnje! Kakšni prividi pa so to? Saj imam vendar odprte oči! — Aha! Zadel je. Eden od bojevnikov je smal in drugi je omahnil, vendar se borita dalje. Vojakov, da bi prekinila boj, pa ni od nikoder! Harkensmith, Sam in Billy sede ob ognju in zro na gladiatorja v Muzu.

Ali sem bolan? Tako čudno mi je! Udje so mi kot zdrobljeni in glava se mi kotali kot majčeno zmo v votli skodeli. Težko kot svinec se pretaka kri po žilah. Aha, vojaki so prihiteli in vlečejo bojevniko narazen, enega od njiju peljejo stran, gotovo v bolnišnico, ker ga morajo podpirati. In kdo je to, ki me pogleduje izza ognja? Ženska je! Zdaj je dvignila prst. »Le pojdi, dragi, moj mož pride vsak hip, zakasnil se je! Ah, da, Marija je! Kako pride vendar Marija v Muzo, saj... ne, saj to ni Marija, to je vendar Jules! Smešno! Reži se mi, Jules, in z nogami stoji v ognju, pa nič ne čuti, nič ga ne peče!« Beži, se slišim, kakko kričim, »beži, saj si mrtev, kaj hočeš tu! Marija naj pride! In pleše naj! Toda ne ona! La Rumbana... Povsod okrog mene je raztresena žerjavica in nenadoma zadoni ob meni glas, tako silno, da moram tiščati preste na ušesa, ker me ta glas strašno boli: »Težak napad malarije bo, dvignite ga z mrežnico vred in ga nesite v bolnišnico!« Nenadoma se dvigne okrog mene peklenški truš kot bi bobnel za stavo vsi stroji Muzo in v tem zapazim, da me nekam neso...

»K zlodeji, preden pridemo v Choco, boste že vsi take cunje brez vsakega poguma, kot je večinoma vse to okolje! In jezo se vrže v svojo mrežnico.

Zalosten sedim in strmim v sij bližnje obločnice. »Morda ima prav, Billy!« si mislim utrujeno.

Pri tretjem ognju se glasi vpitje in vriskanje. Vem, kaj se godi tam in lahko si razlagam čudne gibe dveh moških, ki ju, golih do pasu, osvetljujejo zublji ognja. Od časa do časa se v njihnih pesteh zabliška in zasvetlika, ko mahata z rokami po zraku in vselej spremlja to bliskanje vreščanje in ploskanje moških, ki sede okrog ognja. Vendar se mi in drugi pri svojih ognjih bore malo brigamo za mehiškanski dvoboj, ki ga bojujeta onadva tam. In vendar utegne vsaka sekunda odločiti o življenju in o smrti tega ali onega. Kajti tadva možaka, ki sta slekla sracji, se borita z možem v rokci, medtem ko je druga, brez noža, s kratkim jermenom privezana na roko njegovega sovražnika. Tako krožita tesno zvezana, drug okrog drugega, v svitu plamenov in njuna noža se svetlikata kot krvavo-rdeča bliska.

Povod temu barbarskemu dvoboju je najbrže ženska z onstran bodoče žice. Nedavno tega je eden od borilcev pri taki

Dragi cicibančki in pionirji!

Zmaj pod Triglavom

Je zazvonil šolski zvonec... Menda se še vsi spominjate teh besed, ki so bile natisnjene pred dobrima dvema mesecema kar na tem mestu. Šolski zvonec vam je tedaj oznanil konec pouka, zaključek šolskega leta — oznanil je, da se pričnajo brezskrbni dnevi, počitnice nekje na morju, v planinah, veseli dnevi pri sorodnikih nekje na deželi, taborjenje, letovanje... Tedaj sem vam poveljal, da bi res uživali počitnice v vsej lepoti, se dodobra okopali v morju, navžili svežega planinskega zraka, okrepili telo in se pošteno spočili. Upam, da so se moje želje uresničile.

In pred dnevi so je šolski zvonec ponovno oglasil na vseh šolah. Oznanil je, da je lepih dni konec, in da bo sedaj potrebno kar pošteno pljuniti v roke in pričeti z resnim delom. Spoprijateljiti se boste morali zopet s knjigo, ki jo upam tudi v času lenuharjenja, o počitnicah, niste pustili v nemar, v razredu boste prisluhnili neznanim besedam, ki vam jih bodo nizali vaši učitelji, doma pa izpolnjevali naloge. Saj je sedaj pravi čas, da si ustvarite trden temelj znanja, se usposobite za življenje. Naša domovina rabi še mnogo, mnogo pridnih rok, krepkih in razgledanih mladincev, ki bodo poprijeli za ralo, stopili za stroje v tovarnah, poprijeli za pero in sploh za vsako delo — saj je vsako delo častno. Vem, da se boste pridno učili in delali vse leto, in veseli vas bodo starši, veseli vaši učitelji v šoli in mi vsi.

Pričetek šolskega leta naj nam bo vesel praznik. In ob tem prazniku razpisujemo **ZOPET TRI LEPE NAGRADE ZA PRAVILNO REŠITEV KRIŽANKE**. Vem, da ste uganili kaj bodo oni trije srečniki dobili — knjige, da. Kakor vedno, pošljite tudi tokrat rešitev križanke na naslov: Uredništvo »Glasu Gorenjske«, Mladinski kotiček, Kranj. Na ta naslov pošiljajte tudi vse ostale dopise, saj je prostor, ki je namenjen dopisnikom, ugankam, pregovorom in sploh vse-mu, kar boste poslali, precej obširen.

Dedek Kosobrin

V bližini vasi Krnice nad Zatreznim je podzemna jama. Domačini ji pravijo Solarjeva luknja. V tej jami pod Triglavom je nekoč živel velik star zmaj. Vsako leto je zahteval eno izmed najlepših gorjanskih krav.

Nekoč je ta zmaj zaspal za sto let. Ljudje so si potem upali v to jamo. Ko so Turki divjali po naših krajih, so Gorjanci pred njimi skrili v Solarjevo jamo tri kadi zlata in srebra.

Čez čas se je zmaj zbudil in zagledal zaklad...

Nekoč so šli gorjanski lovci na lov v Poključke gozdove... S seboj so imeli dva psa volčjaka. Spotoma sta zašla v to jamo. Ko sta bila v bližini zmaja, sta opazila, da ogromni zmaj odpira gobec, maha z repom in jima grozi s smrtjo. Vsa trda sta obstala pred groznim sedemglavim zmajem.

Potem sta ga prosila, naj ju pusti živeti.

»Če bosta namesto mene varovala gorjanski zaklad, vaju pustim živa, drugače vaju pospravim za malico!« je rohnal zmaj.

»Kar boš ukazal, vse bova naredila,« sta odvrnila.

Zmaj je pokazal volčjakoma zaklad, močno udaril z repom, da se je gora zamažala. Potem je izginil.

Psa pa sta zrastle za tri metre. Njunje oči so postale zelene in so bile veliko kot brusni kamni. Zagorele so v divjem ognju.

Psa sta zalajala, da je bilo slišati do Debele peč in Triglava.

Potem ljudje niso več upali v jamo.

Nekoč je stari pastir Matevž iz Gorij silil v to jamo. Kam se je napotil, ni povedal niti Tretineku, ki mu je pomagal pastj krave.

Ko je prestopil prag votline, mu je močna zelena svetloba slepila oči. Zaslislal je pasje lajanje. Dobro je razločil dva psa z očmi kot brusni kamni. Psa sta odpirala gobca. Ma-

tevž je postajal omotičen. V grlu ga je stiskalo. Komaj je zlezel iz jame. Pobral je svojo palico in pogledal, če so ga še drži njegova pastirska usnjata malha.

Toda, glej! Malha se je nataknila na vejo in ga vlekla nazaj. Matevž je obupan mislil, da ga drži ogromen pes. Vpil je: »Pomagajte, ljudje, pomagajte!«

Tedaj je stopil predenj Tretinekov Janko in se glasno smejal...

»Veja vas drži, hoter, veja!« Odlo-mil je trhlo vejo in rešil Matevža.

Kadar se je Matevž hvalil, kako je hodil po Solarjevi jami, je vedno zamolčal, kako ga je polival mrtvaški pot in kako se je ujel za vejo.

Ko bi vedeli vaški samosrajčniki za Matevževo junaštvo, bi se mu gotovo smejali.

I. D.

V počitnicah smo se lovili, okrog vogalov se podili, tam za drevesi se skrivali, na kopališču se kopali.

A zdaj je vsega konec; vsak dan nas kliče šolski zvonec.

Mnogo

Smo zrasli vsi, se okrepili, telo in duh si odpočili. Zda s trdno voljo vsi veselo spej pojdemo na novo delo. Marljivo bomo se učili in vse enojke odpočili. Zares bo mamica vesela, ko same bo petice štela.

Sreče

Veselja vam želim tri vreče in pri učenju mnogo sreče!

Martina Bidovčeva

Utonil je deček

Na Sentspeterskem nabrežju, v katero se je v davni, ob hudih nevihtah, voda globoko zajedala v bregove ter v nastalih kotanjah napravljala nevarne vrtince, se je kaj rada zbirala otročad. Lovila je vejveje, bruna, deske, korenine — skratka vse, kar je prinašala narasla Ljubljanka. Pogumnejši so se celo vzpenjali po železnih vrhah vodobrana na pilote ter spuščali papirnate čolničke po deroči in umazani vodi.

Ljubljanka jih bo ponesla v Savo, ki se pri Beogradu združuje z Donavo, le-ta jih bo ponesla v Črno morje, je modrovala Mina, najstarejša od skupine, ki se je utaborila v bližini nekdanjega Mesarskega mostu.

Mina, Klara, Liza, Lora, hitite! je zaklical kratkohladeček Peter. In zapišite svoja imena na brodove, da bodo tam na vzhodu vedeli, čigavo je brodovje! Tudi moje ime pristanite in Ljubljana ne pozabite pripisati!

Velik in nevaren vrtinec onkraj mostu se je poigraval z brodovjem, ki je običajno in čakalo rešitve. Peter se je hitro znašel, segel je z ročico za vejo, ki mu jo je prinašala Ljubljanka v naročje. Zalučati jo je hotel proti vrtincu, proti brodovju; pograt je hotel ladjevje v tok. In tedaj se je zgodilo tisto, kar se zgodi vsakomur, ki ni previden: Peter je zgubil ravnotežje, zameglilo se mu je pred očmi — znašel se je nepričakovano v objemu hladne in umazane Ljubljanke.

»Utonil bo!« je kriknila Mina in tisti hip se je razbežala trojica. Beg in molk sta otrokom višek modrosti in te modrosti so se poslužili tudi Mina in Klara in Liza. Preplašeno so se še ozrli proti mostu, nato pa odhiteli urnih nog domov, Petra pa je nesla voda z veliko brzino mimo tolmuna in vrtince proti Sentspeterskemu mostu. Nad seboj je gledal svoj klub in niti mislil ni na to, da je v vodi, da mu preti smrť...

Po- je kriknil Peter in že je udrla nesrečniku voda v nos in usta. »Ma- iznova krepak požirek kavnatu po-barvane Ljubljanke... « Gajte, je še zaklical, nato pa pričel krčevito jokati. Voda mu je silila kar naprej v oči in ušesa, v usta in nos, in z vodo — umevno! — vsa umazanost, ki jo je Ljubljanka nabrala od Barja do takratnega stolnega mesta Kranjske.

»Le zakaj tako brenči v glavi?« se je izpraševal Peter.

»Le čemu to nepotrebnó brnenje, to zvonjenje v ušesih? Saj nisem umrl, da mi zvonijo pri Sv. Petru!« je modroval ter pil in pil umazano pijačo ter obenem točil krokodilove solze.

»Pomagajte!« je hotel iznova zaklicati, pa se je primislil, kajti spomnil se je, da je pri prvem kriku popil ogromno količino vode.

»Le kaj poreko doma?« mu je šinila misel v glavo.

»Nič zato, če bo pela šiba! Rešiti se je treba, samo kako!« mu je rojilo po možganih...

(Nadajevanje prihodnjic)

ZA SMEH

Lenard: »Kako zelo sem srečen, da se nisem rodil nekje na Kitajskem.«

Mihec: »Zakaj?«

Lenard: »Pomisli vendar dobro, nesrečnež, koliko znakov in besed bi se moral naučiti, da bi si lahko dopisoval in se pomenkoval s svojimi bratci Kitajci.«

Učitelj razlaga in pripoveduje učencem o divji Afriki. Govoril je o nje razsežnosti, o bogastvu, puščavah, prebivalstvu in nazadnje se je dotaknil tudi živalstva. Za opisom mogočnega slona je prišla na vrsto še žirafa. Pa povpraša učitelj Tomaža, tistega, ki se je najraje pozibaval v zadnji klopi: »Kaj misliš, Janez, zakaj ima žirafa tako dolg vrat?« Nekaj je zahrčalo pod klopi, se težko dvignilo in odrezalo: »Zato, zato, ker je glava tako daleč od telesa.«

Hvaležni, dobri očka dé svojemu sinku: »No, danes, ko stopaš prvič v gimnazijo, ob tem slovesnem in pomembnem prazniku ti poklanjam čisto nov desetak.«

»Ni potrebno, ljubi očka, da mi poklanjaš nov desetak, zadovoljen bom, če mi podariš zamaščen stotak, mirno odgovori Mihec.

Dopolnjevanka

Dopolni zloge s črkami,

S a — —

— s a —

— — s a

da dobiš: 1. ime reke,

2. plevela,

3. gospodarskega orodja.

Ali že veste?

Vem, da vam je že marsikaj znana o velikem delavskem zboru, ki je bil preteklo nedeljo v Kranju. Zastopniki delavstva iz vse Slovenije so se zbrali v središču naše lepe Gorenjske, da počaste in obude spomine na velikos tavko tekstilnega delavstva, ki je bila pred dvajsetimi leti.

MORDA PA SE NE VESTE,

da so prvi začeli takrat stavkati kranjski tekstilni delavci in sicer 20. avgusta ob 13,50 uri v tedanji tekstilni tovarni »Jugočeška«, današnji »Iskri«.

da so še isti dan sledili temu vzgledu delavci v ostalih kranjskih tekstilnih tovarnah in v »Jugobruni«, »Inteksu«, »Tekstilindusu«, v tovarni F. Širca, A. Praha in Božiča. Nekaj dni pozneje pa so jeli stavkati tudi delavci v ostalih tekstilnih tovarnah in to v Trzinu, Škofji Loki, Mariboru, Ljubljani, Litiji in drugod,

da je stavkalo v: Kranju 2581 delavcev Trzinu 1160 delavcev Škofji Loki 139 delavcev Ljubljani 265 delavcev Mariboru 4300 delavcev Preboldu 85 delavcev

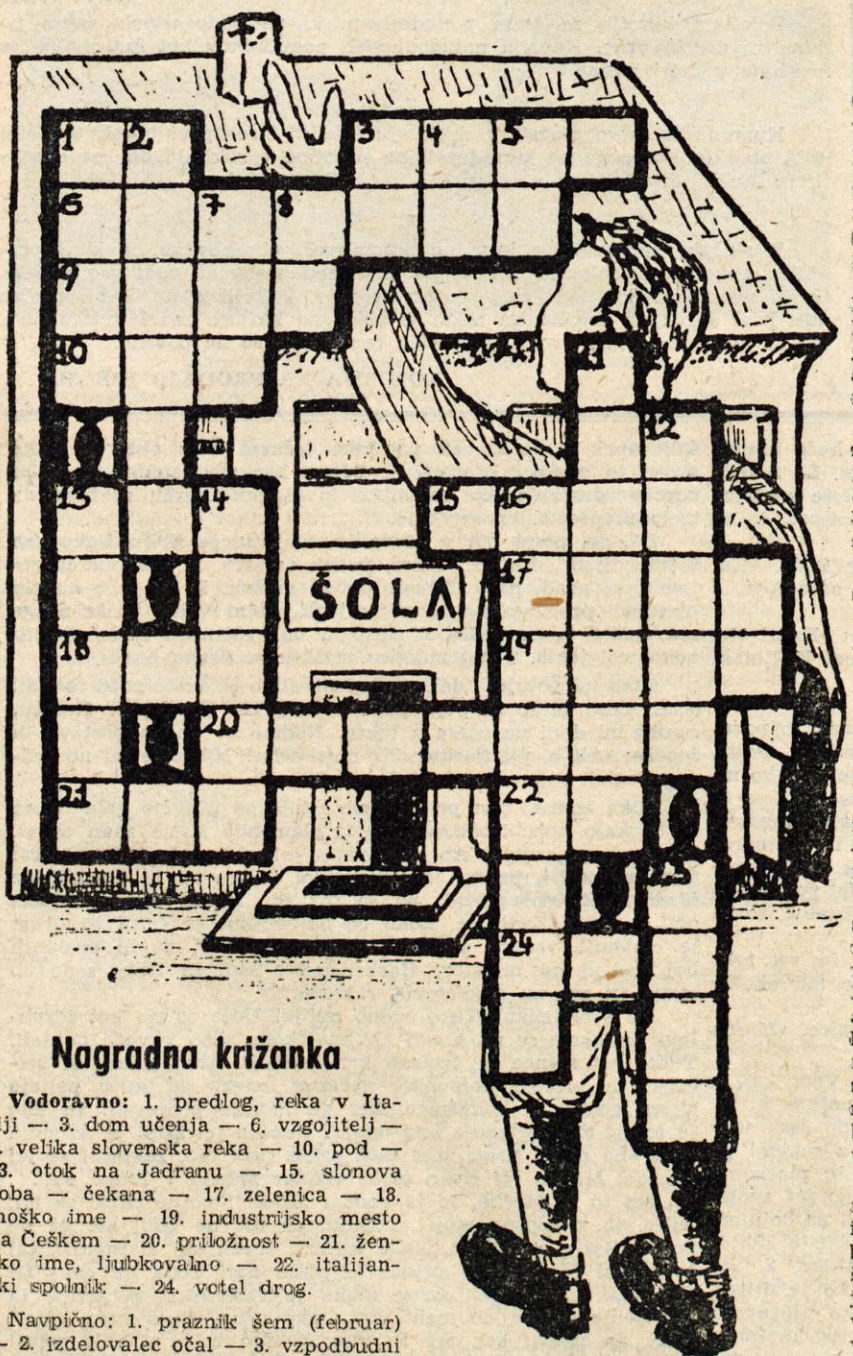
da je tedaj vodil stavko znani voditelj delavstva, član ICK — ZKJ tov. France Leskovšek — Luka, in da je bilo središče stavkovnega gibanja v Kranju ter, da je stavko vodil poseben predstavniški odbor z Ivanom Tomincem na čelu,

da so delavci stavkali predvsem zaradi tega, ker so jih takratni lastniki tovarn preveč izmozgavali. Saj so morali delati ponekod več kakor deset ur na dan, zaslužili pa so komaj 25 do 30 din na dan, kar je zadostovalo komaj za hrano,

da so stavkajočim pomagali in jih podpirali predvsem delavci drugih tovarn (samo delavci »Železarne« Jesenice so med seboj nabrali za stavkajoče nad 30.000 din). Znatno so podprli stavkajoče tudi delovni kmetje, ki so darovali pridelke in nekateri obrtniki,

da se je 16. septembra zjutraj stavka končala, ko je policija in žandarmerija s pendreki, puškinimi kopiti in solznilnimi plini navalila na stavkajoče delavce in jih pregnala najprej iz tovarne »Jugočeška«, pozneje pa tudi iz ostalih tovarn,

da so temu sledile aretacije voditeljev stavke in tudi naprednih delavcev, ki so bili obsojeni in zaprti, mnogi pa odpuščeni iz službe, da...

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. predlog, reka v Italiji — 3. dom učenja — 6. vzgojitelj — 9. velika slovenska reka — 10. pod — 13. otok na Jadranu — 15. slonova zoba — čekana — 17. zelenica — 18. moško ime — 19. industrijsko mesto na Češkem — 20. priložnost — 21. žensko ime, ljubkovalno — 22. italijanski spolnik — 24. votel drog.

Navpično: 1. praznik šem (februar) — 2. izdelovalec očal — 3. vzpodbudni vzklík — 4. staroslovanska pijača — 5. nedeljiva soglasniška skupina — 7. vrba, žensko ime — 8. kazalni zajimek — 11. obiskovalka šole — 12. različna — 13. pripomoček za pisanje

na tablo — 14. del šolske opreme — 16. travniška žuželka, gredelj pri jadrnici — 23. sodobno prevozno sredstvo.